

Redovisning av plan om

utbildningsinspektionen

till regeringen den 1 november 2003

Skolverket

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2003	6
3. Inspektionsuppdragets omfattning	6
3.1 Inspektionen skall på sikt fördubblas mot tidigare situation.....	6
3.2 Inspektionen skall omfatta varje kommun och alla skolor.....	7
4. Inspektionens syfte, genomförande och innehåll	8
4.1 Skolverkets hittillsvarande arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning.....	8
4.2 Några näraliggande kvalitetsgranskningsmodeller	9
4.3 Syfte och grundläggande förhållningssätt.....	10
4.4 Organisation av inspektionsarbetet	11
4.4.1 Team där experter kan ingå.....	12
4.4.2 Faser i utredningen.....	12
4.5 Inspektionsmodell och inspektionsmetoder	13
4.5.1 Övergripande frågeställningar.....	13
4.5.2 Huvudområden och delområden	14
4.5.3 Gemensamma manualer och bedömningskriterier.....	14
4.5.4 Möjlighet till tematiska analyser	15
4.6 Rapporter, återbesök och offentliggörande av resultat.....	16
4.7 Metod- och kompetensutveckling samt förankring.....	17
4.7.1 Metodutveckling och förankring.....	17
4.7.2 Metodutveckling utifrån kommuners skilda behov.....	18
4.7.3 Metodutveckling utifrån förändringar i den nationella styrningen.....	18
5. Regelbunden inspektion av kommuner och skolor	19
5.1 Kommuner som inspekteras hösten 2003	19
5.2 Principer för fördelning av kommuner år 2004 - 2009	20
6. Utbildningsinspektionen i Skolverket	21
6.1 Skolverkets organisation och arbetsuppgifter	21
6.2 Samverkan kring utbildningsinspektionen.....	22
6.3 Avdelningen för utbildningsinspektion.....	23
6.4 Prioriteringsfrågor och behov av omDispositionering.....	24
7. Reviderad plan 1 november 2004.....	25
Bilaga 1. Utgångspunkter i Skolverkets utredningsarbete	26
Bilaga 2. Inspektionsmodellens huvudområden och delområden...	30

1. Sammanfattning

I regleringsbrev för 2003 har Skolverket bl.a. fått i uppdrag att utarbeta en plan över hur utbildningsinspektionen skall genomföras för att på sikt fördubblas mot tidigare situation så att inspektionen kan omfatta varje kommun och alla skolor vart sjätte år. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003.

Inspektionen skall omfatta varje kommun och alla skolor. I Sverige finns sammantaget ungefär 5 800 kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor, vilket innebär att en fullt utbyggd inspektion bör omfatta knappt 1 000 skolor per år. Under 2003 och 2004 bygger Skolverket upp, utvecklar och kvalitetssäkrar utbildningsinspektionen. Under dessa år blir av naturliga skäl den årliga omfattningen lägre vad gäller antalet skolor som blir föremål för inspektion. Skolverket planerar att inspektera ca. 700 skolor under 2004. År 2005 planeras inspektionen vara fullt utbyggd och omfatta 1 000 skolor per år. Detta kan jämföras med att ca. 300 kommunala skolor och förskolor samt fristående skolor omfattades av Skolverkets tillsyn och kvalitetsgranskning år 2002.

Skolverket planerar för att budgetramen år 2005 för utbildningsinspektionen skall ha fördubblats jämfört med förhållandena år 2002, varvid resurserna för avdelningen för utbildningsinspektion kommer att omfatta drygt en tredjedel av myndighetsanslaget.

Utbildningsinspektionen syftar till att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen och att kontrollera att nationella krav i skolförfattningar följs. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten i kommuner och skolor.

Skolverket har sedan mars 2003 inom ramen för ett modellutvecklingsprojekt tagit fram en inspektionsmodell med sju huvudområden inom vilka alla lokala verksamheter bedöms. Modellen omfattar kommuners och skolors resultat, verksamhet och förutsättningar. I verksamhetsdelen fokuseras den professionella nivåns uppdrag samt styrning, ledning och kvalitetssäkring. Inspektionsmodellen omfattar ett helhetsperspektiv utifrån gällande läroplaner. Varje huvudområde och delområde i inspektionsmodellen kan i sig utgöra ett underlag för tematiska analyser. Modellen används i den inspektion som genomförs i 21 kommuner och ca. 220 skolor under hösten 2003.

Det utredningsarbete som ligger till grund för den inspektionsmodell som Skolverket nu arbetar med bygger inte bara på de erfarenheter som Skolverket har från tidigare tillsyn och kvalitetsgranskning utan också på kunskaper om närliggande modeller i andra inspektionsverksamheter – nationellt och internationellt.

Skolverket kommer kontinuerligt att utveckla inspektionsmodellen. I det fortsatta utvecklingsarbetet kommer Skolverket att söka former för en bred förankring utanför Skolverket av modellens huvudfokus och inspek-

tionens tyngdpunkter. Detta kan t.ex. komma att genomföras i kontakt med intresseorganisationer som elevorganisationer, lärarorganisationer, Svenska Kommunförbundet samt andra näraliggande organisationer och myndigheter.

Stora skillnader finns i förutsättningarna för de kommuner som skall inspekteras. Dessa skilda förhållanden behöver Skolverket anpassa sig till i sin utbildningsinspektion. En metodutveckling kommer att äga rum utifrån kommuners skilda behov och utifrån kommande förändringar i den nationella styrningen. Här kan särskilt nämnas det uppdrag som Skolverket fått att föreslå en struktur för redovisning av kvalitetsindikatorer för verksamheter och kommuners kvalitetsredovisningar.

Utbildningsinspektionen bedrivs i olika faser. I en första fas görs en kartläggning av de kommunala och fristående verksamheterna. Besök och intervjuer genomförs därefter. Insamlat utredningsmaterial analyseras och rapport skrivs. Vid ett återbesök i kommunen redogör representanter för inspektörsgruppen för slutsatser och bedömningar i rapporten och vilka eventuella krav på åtgärder som Skolverket riktar till huvudmannen. Vid tydliga kvalitetsbrister eller lagöverträdelser avser Skolverket inom en kortare tid efter inspektionen att följa upp att den ansvariga huvudmannen och rektorn gör nödvändiga förändringar. Skolverket planerar också att mer generellt följa upp vilka effekter som följer av utbildningsinspektionen inom en tidsram om högst två år efter genomförd inspektion.

Skolverket kommer att rapportera till regeringen om de erfarenheter och kunskaper som erhållits i inspektionen. De lokala inspektionsrapporterna kommer att ligga till grund för analyser och sammanställningar av verksamheten i förskola, skola, skolbarnsomsorg och vuxenutbildning. Vidare kommer Skolverket att redovisa kommunernas och skolornas kvalitetsarbete, samt vilka åtgärder de granskade kommunerna och skolorna vidtagit med anledning av verkets synpunkter. Andra viktiga trender och resultat från inspektionen kommer också att rapporteras, liksom utvecklingsbehov på nationell nivå. Skolverket kan genom utbildningsinspektionen komma att få fram delvis ny kunskap, som kan ligga till grund för skolutveckling på en mer generell nivå.

Skolverkets uppdrag med utbildningsinspektion kommer att bli en angelägenhet för hela verket. Samarbete måste ske mellan avdelningar och enheter inom verket. Det finns starka beröringspunkter mellan utbildningsinspektionens arbete och övriga funktioner inom Skolverket. Ett exempel på detta är utvecklingen av kursplaner som skall baseras bl.a. på kunskap och erfarenheter från Skolverkets utbildningsinspektion, uppföljning och utvärdering. Ytterligare ett exempel är det viktiga underlag för planering och genomförande av utbildningsinspektionen som utgörs av de uppgifter om både verksamheternas förutsättningar, genomförande och resultat som redovisas i uppföljningssystemet.

Den plan som nu upprättas redovisar planerna för 2004 och riktlinjer för 2005 och därefter. En bedömning är att en reviderad plan kommer att

behöva upprättas om ett år. Denna plan skall bygga på de erfarenheter som verksamheten under 2003 och 2004 ger och ligga till grund för en mera detaljerad planering 2005 och riktlinjer för 2006 - 2009.

2. Uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2003

I regleringsbrev för 2003 har Skolverket bl.a. fått i uppdrag att utarbeta en plan över hur utbildningsinspektionen skall genomföras för att på sikt fördubblas mot tidigare situation, så att inspektionen kan omfatta varje kommun och alla skolor vart sjätte år. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003. För verksamhetsgrenen utbildningsinspektion anges i regleringsbrevet mål under respektive verksamhetsområde. För t.ex. barn- och ungdomsutbildning skall varje kommun och alla skolor omfattas av inspektion vart sjätte år.

Under verksamhetsgrenen utbildningsinspektion ställs även krav på att Skolverket, inom ramen för verkets sektorsansvar för handikappolitiken och för samtliga verksamhetsområden, skall redovisa erfarenheter och slutsatser kring villkoren för funktionshindrades utbildning.

I bilaga 1 lämnas en närmare redovisning över dokument som utgjort utgångspunkt för Skolverket i arbetet med utformningen av inspektionsuppdraget

En arbetsgrupp inom avdelningen för utbildningsinspektion bestående av Sonja Arnman, Eleonor Duvander, Claes-Göran Aggebo, Kjell Ahlgren, Rikard Ambumsgård, Clas-Uno Frykholm, Tomas Johansson samt Birgit Skjönberg (projektledare) har haft ansvaret för att utarbeta planen. En central del av planens innehåll består av material från det metodutvecklingsprojekt som sedan den 1 mars 2003, under ledning av Gunilla Olsson, arbetat med att ta fram inspektionsmodell och inspektionsmetoder. Ett ytterligare antal personer, bl.a. Anna-Lisa Melldén, avdelningen för internt stöd och organisationsutveckling, har i arbetet bidragit med värdefulla synpunkter.

3. Inspektionsuppdragets omfattning

3.1 Inspektionen skall på sikt fördubblas mot tidigare situation

En utgångspunkt för Skolverkets planering av utbildningsinspektionen är att den skall öka avsevärt i förhållande till Skolverkets tidigare volym av tillsyn och kvalitetsgranskning. Under verksamhetsåret 2002 granskades ca. 300 kommunala skolor och förskolor samt fristående skolor genom tillsyn eller kvalitetsgranskning, därav 180 enheter inom ramen för tillsynen och 120 enheter inom ramen för kvalitetsgranskningen. En fördubbling av antalet skolor skulle således innebära inspektion av 600 skolor per år.

Omfattningen av Skolverkets hittillsvarande tillsyn och kvalitetsgranskning av varje skola och de härför avsatta resurserna var dock på en mindre omfattande nivå än den Skolverket nu förbereder och genomför. Vid en jämförelse mellan den tidigare verksamheten med tillsyn respektive kvalitetsgranskning och det nya inspektionsuppdraget måste hänsyn

tas till detta. I Skolverkets utbildningsinspektion kommer tyngdpunkten att ligga på grundskole- och gymnasieskolområdena och alla skolor kommer att ingå i inspektionen. Tillsynen och kvalitetsgranskningen i den tidigare organisationen genomfördes på ett begränsat urval av skolor.

Den inspektionsmodell med sju huvudområden som nu börjar tillämpas är avsevärt mer omfattande än vad som var fallet tidigare. En inspektion av enskilda skolor kommer, som en följd av detta, att bli mer resurskrävande än motsvarande tillsyn/kvalitetsgranskning. Detta kommer att ställa krav på en effektivisering av inspektionsförfarandet, men även att verket kan utnyttja sina resurser på ett flexibelt sätt.

Verket planerar för ett genomförande av en fördubbling av utbildningsinspektionen jämfört med tidigare situation och utgår, mot bakgrund av ovanstående jämförelse mellan tillsyn/kvalitetsgranskning och utbildningsinspektion, från att det mest ändamålsenliga är att jämföra nuvarande och planerade resurser med resurserna för den tidigare situationen.

Budgetramen för utbildningsinspektionen uppgår för år 2003 till 54,2 mnkr för perioden 1 mars till 31 december. Uppräknat till helår motsvarar detta cirka 77 mnkr och kan jämföras med cirka 53 mnkr i budget för tillsyn och kvalitetsgranskning år 2002, dvs. en ökning med cirka 50 procent.

För år 2004 planerar Skolverket för en budget för utbildningsinspektionen som är cirka 70 procent högre i förhållande till budgeten år 2002. Skolverket planerar för att utbildningsinspektionens budgetram år 2005 skall ha fördubblats jämfört med situationen år 2002. Den kommer då att omfatta drygt en tredjedel av myndighetsanslaget. Genom dessa åtgärder kommer cirka 100 personer år 2005 att ägna sig åt utbildningsinspektion, vilket innebär ungefär dubbelt så många anställda som det antal som år 2001 arbetade med tillsyn och kvalitetsgranskning. Härtill kommer resurser för tidsbegränsat anställda inspektörer.

I Sverige finns sammantaget ungefär 5 800 kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor, vilket innebär att en fullt utbyggd inspektion bör omfatta knappt 1 000 skolor per år. Under 2003 och 2004 bygger Skolverket upp, utvecklar och kvalitetssäkrar utbildningsinspektionen. Under dessa år blir av naturliga skäl den årliga omfattningen lägre vad gäller antalet skolor som blir föremål för inspektion. År 2005 planeras inspektionen vara fullt utbyggd och omfatta 1 000 skolor per år. (Se närmare i avsnitt 5. "Regelbunden inspektion av kommuner och skolor").

3.2 Inspektionen skall omfatta varje kommun och alla skolor

Definitionen av skola i det nationella uppföljningssystemet har varit utgångspunkt för planeringen¹.

¹ "Med skola menas ett eller flera skolhus som ligger nära varandra och där grundskoleutbildning bedrivs."

För *förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* är Skolverkets tolkning av uppdraget i regleringsbrevet för 2003 att en bedömning av kommunens verksamheter görs på huvudmannanivå. För att få underlag till en bedömning besöks bl.a. ett begränsat urval förskolor och fritidshem.

För *barn- och ungdomsutbildningen* är Skolverkets tolkning att alla kommunala och fristående skolor, fr.o.m. förskoleklass t.o.m. gymnasieskola, skall besökas vid inspektion av en kommun. Även barn- och ungdomsutbildning där kommunalförbund eller landsting är huvudman skall inspekteras. En samlad bedömning av en kommuns/ett kommunalförbunds/ett landstings barn- och ungdomsutbildning kommer att göras på huvudmannanivå. En bedömning av de olika kommunala skolenheternas kvalitet vad avser förskoleklass, grundskola och särskola kommer att göras på rektorsområdesnivå. Skälen till detta är dels det ansvar som enligt läroplanerna vilar på rektorerna, dels att av integritetsskäl inte lämna ut omdömen om barn och personal på mycket små skolor. För gymnasieskolan kommer en bedömning att ske på skol- alternativt rektorsområdesnivå, beroende på storlek och organisation vid den besökta skolan. Huvudprincipen för fristående skolor är att bedömningen kommer att göras samlat för skolan och dess ledning.

Inom *vuxenutbildningen* kommer inspektionsbesök att göras i verksamheterna. En samlad bedömning av vuxenutbildningen kommer att göras på huvudmannanivå och bedömningar kommer att göras på skolformsnivå för komvux, särvux respektive svenska för invandrare.

4. Inspektionens syfte, genomförande och innehåll

4.1 Skolverkets hittillsvarande arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolverket har sedan starten den 1 juli 1991 haft tillsynsansvar över det offentliga skolväsendet m.m. Sedan 1998 har Skolverket på regeringens uppdrag regelbundet genomfört nationella tematiska kvalitetsgranskningar i skolväsendet. Granskningarna, som genomförts av statliga utbildningsinspektörer, har varit ett komplement till Skolverkets tillsyn, uppföljning och utvärdering. Tillsyn och kvalitetsgranskning har tidigare bedrivits parallellt med separata utredningsförfaranden. Resultaten av både tillsyn och kvalitetsgranskning har rapporterats till regeringen. Lokalt har de återförts till huvudmän, skolor och verksamheter och därmed kunnat bidra till den lokala verksamhetsutvecklingen.

De principiella skillnaderna mellan Skolverkets tidigare arbete med tillsyn respektive kvalitetsgranskning kan i korthet beskrivas på följande sätt:

Tillsynen granskar utbildningsverksamheten utifrån de krav staten ställt upp i författningar. Dessa krav kan vara mycket olika utformade beroende på frågans art. När det gäller regler av olika slag, t.ex. vem som får sätta betyg, hur urvalet till gymnasieskolan skall gå till, om avgifter får

förekomma eller inte osv. uttalar sig tillsynen i huvudsak om det granskade förfarandet varit ”rätt eller fel”.

När det gäller en elevs rätt till stöd eller hur en skola agerat i ett mobbningsfall gäller frågan om skolan gjort tillräckligt för att statens krav skall vara uppfyllda. En kommuns eller en skolas kvalitetsarbete bedöms utifrån om det innehåller de beståndsdelar som föreskrivs – uppföljning, utvärdering, kvalitetsredovisning, förbättringsåtgärder osv. – och om delarna tillsammans i praktiken utgör ett fungerande system för kvalitetsarbetet. Bedömningen av om statens krav är uppfyllda inskränker sig alltså sällan till någon enkel kontroll av regelefterlevnad utan ställer stora krav på utredningsförfarandet och uttolkningen av gällande bestämmelser. I samtliga fall gäller bedömningarna om kraven på godtagbart sätt är uppfyllda eller inte och utmynnar i ett ställningstagande: ”ja” eller ”nej”. Genom denna tydliga fokusering i bedömningen kan tillsynen utkräva förändringar på de punkter där kritik förs fram. Sanktioner, för närvarande bara aktuella gentemot fristående skolor, kan likaså bara tillgripas när statens minimikrav inte uppfylls.

Kvalitetsgranskningen har, liksom tillsynen, riktat sig mot en bestämd huvudman och en bestämd skola eller förskola. Med kvalitet i detta sammanhang avses hur väl en verksamhet uppfyller uppställda mål och hur väl den svarar mot andra riktlinjer eller kriterier. Kvalitetsgranskningens tyngdpunkt ligger alltså snarare på områden där staten uttalat sig i termer av mål än där det är frågan om krav. Bedömningsskalan är därför också bredare än inom tillsynen. I kvalitetsgranskningen blir bedömningen mer nyanserat uttryckt medan den i tillsynen inskränker sig till om kraven är uppfyllda eller inte. Till skillnad från tillsynen är kvalitetsgranskningen inte heller begränsad till vad skolförfattningarna anger, utan kan också använda sig av t.ex. professionella eller forskningsbaserade kriterier. Granskningarna har, inom ramen för den tidigare kvalitetsgranskningsnämndens arbete, varit tematiska och skett på uppdrag av regeringen.

4.2 Några näraliggande kvalitetsgranskningsmodeller

Det utredningsarbete som ligger till grund för den inspektionsmodell som Skolverket nu arbetar med bygger inte bara på de erfarenheter som Skolverket har från tidigare tillsyn och kvalitetsgranskning utan också på kunskaper om näraliggande modeller i andra inspektionsverksamheter – nationellt och internationellt.

En modell som studerats är t.ex. den som ligger till grund för Högskoleverkets rapporter från granskning av universitetsutbildningar. Exempel från andra länder har varit värdefulla bidrag i utredningsarbetet. Här har arbetet i Nederländerna och Storbritannien, främst den engelska OFSTED-inspektionen samt inspektionsarbetet i Skottland, utgjort kunskapskällor. Jämförelser har också gjorts med det strategiska förbättringsarbetet inom Europeiska Unionen. Gemensamt för modellerna är att utgångspunkterna i inspektionsarbetet ligger i att studera förutsättningar,

process i verksamheterna och verksamheternas resultat. Frågor som ställs i näraliggande inspektionsverksamheter är t.ex.

- Hur god är måluppfyllelsen?
- Vad är det för en skola?
- Hur bra är undervisningen?
- Hur bra leds och styrs/administreras skolan?

Vid internationella jämförelser måste dock hänsyn tas till olikheter i skolsystem samt styrning och ansvarsfördelning. Det svenska styrsystemet skiljer sig i flera avseenden från andra länders. Det gäller ansvarsfördelningen med vårt kommunala ansvar för genomförandet av skolverksamheten samt det faktum att andelen fristående skolor är relativt låg i Sverige. Sverige har vidare sedan 1991 byggt upp ett nytt styrsystem med nationell uppföljning, provprogram, utvärdering och tillsyn, som nu ytterligare förstärks genom den nya utbildningsinspektionen. Även målformuleringarna i de senaste läroplanerna och kursplanerna skiljer sig från andra länders måldokument.

4.3 Syfte och grundläggande förhållningssätt

Det är kommuner och andra skolhuvudmän som tillsammans med lärare, rektorer och annan personal har huvudansvaret för organisation och genomförande av verksamheten så att de nationella målen för utbildningen kan nås.

I utvecklingsplanen våren 2002 betonar regeringen att kvalitetsarbetet behöver stärkas i hela skolsystemet, från förskola till vuxenutbildning. Ansvaret för att alla barn, ungdomar och vuxna får en likvärdig utbildning är gemensamt och måste förvaltas väl i varje skola och i varje kommun. Detta ställer krav på utvecklade former för att säkra kvaliteten i verksamheten. Nationell likvärdighet i ett decentraliserat system förutsätter att staten inte bara fastställer nationella mål utan också systematiskt följer upp och granskar att målen nås.

Utbildningsinspektionen *syftar* till att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen och att kontrollera att nationella krav i skolförfattningar följs. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten i kommuner och skolor.

Ömsesidig respekt är en allmän utgångspunkt för inspektionen och dess genomförande. Inspektionen skall fokusera på förhållanden som är väsentliga för de verksamma i skolan. Bedömningarna skall baseras på den faktiskt bedrivna verksamheten. Hela inspektionsprocessen skall präglas av saklighet, opartiskhet och respekt för lokala förhållanden, för den lokala utförarens ansvar och för enskilda individer, både vid besöken på varje verksamhetsnivå och vid den skriftliga återrapporteringen. De metoder som används kommer efter hand att utvecklas och förbättras. Inspektionen koncentrerar sig på skolan som system och inte på enskilda

individer, vilket bl.a. innebär att inga enskilda personer skall utlämnas i inspektionsrapporterna.

Målet är att utbildningsinspektionen ska kunna ge ett professionellt bidrag till den lokala verksamhetens kvalitetsförbättringsarbete – utan att på något sätt överta ansvaret för genomförandet. Den professionella påverkan kommer att ske genom att den lokala verksamheten tar tillvara inspektionens bedömningar och slutsatser i det enskilda fallet, men även inspektionens system- och metodkunskap. En viktig grundförutsättning för att detta skall kunna ske är att inspektionsmodellen är väl känd för den lokala verksamheten samt att möjligheter ges för huvudmän och skolor att dels granska de faktabeskrivningar som ligger till grund för Skolverkets bedömningar, dels att ge synpunkter på Skolverkets inspektionsförfarande.

Även om inspektionen som helhet är en extern granskning vilar den i vissa delar på självvärdering, redovisad i den lokala kvalitetsredovisningen, eller i annan egeninitierad utvärdering. Efterhand som inspektionens verktyg utvecklas och när kvalitetsredovisningarna blir mer jämförbara, t.ex. genom tillämpning av de kvalitetsindikatorer som kommer att föreskrivas av Skolverket, kan utbildningsinspektionen i högre grad basera sig på skolors självvärdering.

4.4 Organisation av inspektionsarbetet

I den regelbundna utbildningsinspektionen skall alla kommuner och skolor ingå under en sexårsperiod. Huvudprincipen, som Skolverket f.n. arbetar efter, är att inspektioner genomförs parallellt i alla aktuella verksamheter inom en vald kommuns geografiska område under en avgränsad period. Inspektionen i en kommun läggs upp så att den, från det första besöket till den avslutande dialogen om Skolverkets rapport, i normalfallet pågår under cirka ett halvår. Huvudmannen informeras skriftligt och i god tid om kommande utbildningsinspektion, inspektionens inriktning samt under vilken tidsperiod inspektionen skall genomföras. I de förberedande kontakterna lämnar Skolverket också allmän information om uppläggning m.m. och införskaffar viss dokumentation, t.ex. kvalitetsredovisningen och aktuell information om skolorganisationen.

Elever och föräldrar får för dem särskilt anpassad information som huvudmannen ombeds att förmedla. För att underlätta kontakterna mellan Skolverket och huvudmannen ombeds varje huvudman att utse en kontaktperson.

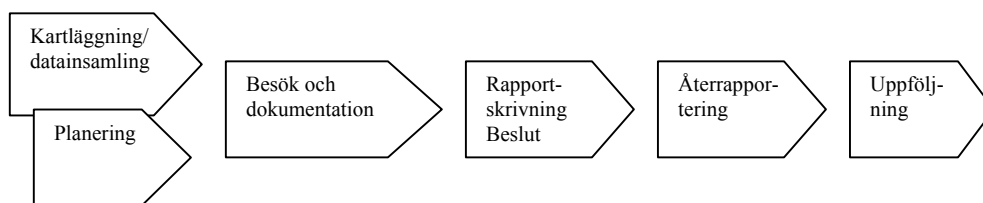
För varje inspektionsinsats på huvudmannanivå finns en huvudansvarig tjänsteman i Skolverket. Denne är också föredragande då Skolverket beslutar i ärendet. Beslutet grundas på bilagda skriftliga rapporter, som avser huvudmannens ansvarsområde samt varje rektorsområde.

4.4.1 Team där experter kan ingå

För varje kommun formeras team med ansvariga teamledare. Så långt som möjligt ingår i teamen medarbetare med olika kompetens: personer med erfarenhet av styrning/ledning, erfarenhet av skoljuridiska utredningar samt av pedagogisk verksamhet inom olika skolformer. Varje kommun eller fristående huvudman inspekteras vanligtvis av ett eller flera team om två till fyra utbildningsinspektörer, beroende på kommunens storlek och utbildningsverksamhetens omfattning. Externa experter kan ingå i teamen.

4.4.2 Faser i utredningen

Figur 1. Utbildningsinspektion – huvudsteg i processen

I en första fas av utredningsarbetet görs en kartläggning av kommunala respektive fristående huvudmän och skolor, i första hand med hjälp av dels statistiskt underlag och dokumentation som Skolverket självt förfogar över, dels annat tillgängligt och offentligt informationsmaterial, som kan erhållas från t.ex. skolhuvudmännen. En viktig del i förberedelserna inför inspektionen är att få en så aktuell och sann bild över skolorganisationen respektive skolsituationen som möjligt.

Uppläggningsplaneringen av inspektionen i kommunen/verksamheten planeras av teamen beroende av resultaten av de inledande analyserna och kartläggningen. Vid planeringen av besöken förväntas kommun och skolor medverka, bland annat i att organisera möten, lektionsbesök etc.

Besök genomförs därefter och kan variera i längd beroende av dels hur stora verksamheterna är, dels av vad som framkommit i den förberedande delen av inspektionen. Inspektionerna varierar – i normalfallen - mellan en till fyra dagar, det förra i en skola med ett 50-tal elever, det senare i en stor gymnasieskola med över 1 000 elever. Vid inspektionen sker intervjuer med personal av olika kategorier, elever, föräldrar, ansvariga politiker m.fl. Iakttagelser görs vid lektionsbesök eller i andra aktiviteter bland barnen/eleverna/de studerande och allmänt i skolmiljön. Informationen dokumenteras och samlas i ett arbetsmaterial, som så småningom och efter sakgranskning av kommunen, blir den offentliga rapporten.

Inspektionen avslutas med att rapporter överlämnas och att återrapporteringsbesök genomförs för att kunna diskutera inspektionens bedömningar med ansvariga personer. Skolverket kan också besluta om krav på åtgär-

der för att säkerställa kvaliteten och de krav som författningarna ställer samt peka på behov av utvecklingsinsatser.

4.5 Inspektionsmodell och inspektionsmetoder

Inspektörerna skall dels kontrollera att barn, elever och studerande får sin lagstadgade rätt till omsorg och utbildning, dels värdera utbildningen samt peka på eventuella behov av verksamhetsutveckling och kvalitetsförbättring. Det handlar om en extern laglighets- och kvalitetsbedömning som skall garantera barns, ungdomars och vuxnas rätt till omsorg och utbildning enligt de krav och av den kvalitet som staten föreskriver.

4.5.1 Övergripande frågeställningar

Som Skolverket tolkar det är följande övergripande frågeställningar styrande för inspektionen:

- *Rättssäkerheten, dvs. tillsynen:* hur garanteras barns/elevs-/studerandes rättigheter? Följer huvudmännen de krav som ställs i författningarna?
- *Kvaliteten:* hur goda är resultaten och måluppfyllelsen i förhållande till mål och riktlinjer i läroplanerna, mål att sträva mot i läroplanerna och kursplanerna, mål att uppnå i kursplanerna, programmålen för gymnasieskolans nationella och specialutformade program samt programmålen för gymnasiesärskolans nationella program?
- *Kvalitetsarbetet:* hur arbetar huvudmän och verksamheter för att ta i anspråk det decentraliserade ansvarets möjligheter? Hur arbetar man med egen utvärdering och eget kvalitetsarbete? Fungerar verksamheten, på huvudmannan- respektive på verksamhetsnivå, för sitt syfte, dvs. får varje barn, elev, vuxenstuderande bästa möjliga förutsättningar för att utvecklas i riktning mot de nationella målen?

Den övergripande samhällsutvecklingen och förhållandena i närsamhället och i barnens närmiljö är av grundläggande betydelse för skolans arbete och för barnens resultat och utveckling, dvs. de kulturella, etniska, socioekonomiska, utbildnings- och arbetslivsmässiga med flera förhållanden under vilka barnen lever. De nationella målen och riktlinjerna i lag, förordningar och andra statliga styrdokument skall utgöra basen för den lokala planeringen och de förutsättningar som huvudmannen ger för att genomföra utbildningen. Skolkulturen och den psykosociala miljön i en förskola eller skola är i sig ett resultat/ett utfall av arbetet för att förverkliga utbildningen men är samtidigt viktiga förutsättningar för att nå resultat. De viktigaste faktorerna för barnens möjligheter att nå målen finns i den mest närliggande miljön, den pedagogiska: innehållet, arbetssätten, användningen av tiden, andra resurser i vid mening, individuellt stöd och vägledning m.m.

4.5.2 Huvudområden och delområden

I regeringens utvecklingsplan våren 2002 ges riktlinjer för den förstärkta utbildningsinspektionen. Inspektionen skall omfatta såväl förutsättningar och resultat som kvalitetsarbete. Inspektionen skall kunna ske regelbundet både på kommunal nivå och skolnivå, dock med olika fokus. På kommunal nivå sätts kommunens övergripande ansvar i centrum. På skolnivå fokuseras den professionella nivåns uppdrag. I utvecklingsplanen betonas betydelsen av att ett lokalt utvecklingsarbete förstärks.

Skolverket har sedan mars 2003 inom ramen för ett modellutvecklingsprojekt tagit fram en inspektionsmodell med sju huvudområden inom vilka alla lokala verksamheter bedöms. Modellen omfattar kommuners och skolors resultat, verksamhet och förutsättningar. I verksamhetsdelen fokuseras den professionella nivåns uppdrag samt styrning, ledning och kvalitetssäkring. Inspektionsmodellen omfattar ett helhetsperspektiv utifrån läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmen (Lpo 94), läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) samt läroplanen för förskolan (Lpfö 98). Verksamheten - en skola respektive en kommun/huvudman - bedöms på varje huvudområde. Bedömningar av kvaliteten inom huvudområdena har stöd av gemensamma kriterier. I den pågående utbildningsinspektionen hösten 2003 i 21 kommuner och dess skolor används den nuvarande inspektionsmodellen.

De underlag och analyser som leder fram till utbildningsinspektionens ställningstaganden om verksamhetens kvalitet och resultat tas fram på ett systematiskt och likartat sätt. Huvudområdena innehåller flera delområden och frågeställningar som kan anpassas till varje verksamhet som granskas. De sju huvudområdena och de olika delområdena redovisas närmare i bilaga 2.

4.5.3 Gemensamma manualer och bedömningskriterier

Skolverkets inspektörer använder sig av den framtagna inspektionsmodellen med gemensamma verktyg: ”manualer”, frågeguider och andra riktlinjer för utredningen, bedömningsgrunder (här ingår skolförfattningarna), och kriterier etc. Inspektionsmodellen och dess manualer, som successivt utvecklas, detaljstyr inte skolbesöken utan tjänar som stöd för inspektörerna.

Vid besök i verksamheterna genomför inspektörerna fokuserade och systematiska samtal med lärare, elever, skolhuvudmän m.fl. Utbildningsinspektörerna skall kunna ta hand om frågor och problem som de som är ansvariga för verksamheten anser relevanta för det granskade området, t.ex. upplevda brister i de nationella styrdokumenterna. Inspektörernas uppgift är att på ett tillförlitligt och systematiskt sätt samla in, analysera och sammanställa vad de observerar och att göra kvalificerade och likvärdiga bedömningar inom områden som är väsentliga för verksamheterna.

4.5.4 Möjlighet till tematiska analyser

I regeringens utvecklingsplan våren 2002 hänvisas till det uppdrag om nationella kvalitetsgranskningar som Skolverket fick år 1998. Regeringen framhåller att de tematiska granskningsrapporterna har bidragit till att fördjupa bilden av verksamheten i kommunerna och gett regeringen underlag för reformarbete. Vidare sägs att *"Skolverket bör även i framtiden genomföra denna typ av tematiska granskningar inom prioriterade områden, som ett led i inspektionsarbetet."*

Om man betraktar genomförda tidigare kvalitetsgransknings temen och de prioriteringar som tidigare gjorts inom tillsynen finner man att de på flera punkter är överlappande (elevers rätt till stöd, arbetet mot kränkande behandling, information etc.). Den inspektionsmodell som används i den under hösten 2003 påbörjade utbildningsinspektionen bygger på erfarenheter från tidigare arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning. Modellen omfattar ett helhetsperspektiv utifrån gällande läroplaner. Inspektionsmodellen innehåller sju huvudområden och för vart och ett av huvudområdena ett antal delområden. I varje inspektion skall de sju huvudområdena alltid beröras, om än med olika fördjupning och anpassning till aktuell verksamhet.

Varje huvudområde och delområde kan i sig utgöra ett tema. Ett antal områden i modellen motsvarar temen som tidigare ingått i både tillsyn och kvalitetsgranskning. Exempel på sådana områden i inspektionsmodellen är: styrning, ledning och kvalitetsarbete, grundläggande demokratiska värden, ansvarstagande och inflytande, trygghet och lust att lära, arbetet mot kränkande behandling, arbetssätt och arbetsformer samt individanpassad och individuell studieplanering. Inom dessa områden och de övriga delområden som ingår i modellen kommer fördjupade tematiska belysningar att kunna göras.

Inspektionsmodellen med huvudområden och delområden rymmer inom sig ett ytterligare antal möjligheter till tematiska analyser genom olika kombinationer från de olika inspektionsområdena.

Skolverket har sektorsansvar inom handikappolitiken och har att följa de funktionshindrades situation enligt en tioårig handlingsplan. Framgent planerar Skolverket att söka samarbete med Specialpedagogiska institutet för att pröva nya vägar att belysa funktionshindrades situation i skolan.

Under inspektionen hösten 2003 kommer funktionshinder och funktionshindrades situation att uppmärksammas i enlighet med det uppdrag att redovisa erfarenheter och slutsatser kring villkoren för funktionshindrades utbildning som Skolverket fått i regleringsbrevet för 2003. En tematisk analys över funktionshindrades situation kan därmed bli möjlig genom en sammanvägning av information från olika delområden i modellen. Fokus kan sättas på funktionshindrades situation utan att dessa frågeställningar är samlade inom ett särskilt huvud- eller delområde i modellen.

På liknande sätt kan önskemål om begränsade tematiska analyser mötas även i framtiden, under förutsättning att information om önskemålen är

kända i så god tid att de kan ingå i planeringsarbete för nästkommande halvår eller år.

Om det finns önskemål om omfattande tematiska analyser utöver vad modellen kan erbjuda kan det bli aktuellt att överväga om något eller några av de i modellen ingående huvud- eller delområdena behöver utgå. Ett utvecklingsarbete kommer att bedrivas vad gäller både modell och metoder och det är därför heller inte uteslutet att modellen kan få en mera permanent förändring beroende på kommande erfarenheter i inspektionsarbetet. Höstens uppläggning av inspektionerna följs upp noggrant och skall ge underlag för förändring om det finns behov.

I de sammanhang det finns ett nationellt intresse av kunskap inom ett visst område, som inte kan tas fram genom tematiska analyser av inspektionsrapporterna, bör det övervägas om det är utbildningsinspektionen som skall ta fram ett sådant underlag. Visserligen bedömer Skolverket att det är möjligt att för ett visst år göra en särskild studie som bedöms vara angelägen, men det kan komma att inkräkta på möjligheterna att ta med alla de områden som ingår i den regelbundna inspektionen.

4.6 Rapporter, återbesök och offentliggörande av resultat

Varje besök i en verksamhet avslutas med en kort muntlig återkoppling till rektorn/arbetsledning vid besökta skolor, komvuxverksamheter och förskolor. Kommunbesöket i sin helhet avslutas med en kort muntlig återkoppling till företrädare för huvudmannen.

Inför den skriftliga och därefter den muntliga återrapporteringen krävs analyser och bedömningar av det insamlade materialet. Då vägs all information samman och värderas mot överenskomna kriterier på vad som är tillfredsställande eller god verksamhet. En kort, skriftlig och offentlig rapport med vissa nyckeltal, bedömningar av nyckelområdena och eventuella kommentarer sammanfattar inspektionsteamets arbete och slutsatser. För varje rektorsområde som inspekteras skrivs en sådan kort skriftlig rapport. En kommun eller fristående huvudman får en skriftlig rapport om huvudmannens utbildningssystem som helhet och styrningen och ledningen av verksamheten. För den kommunala huvudmannen biläggs här rapporter för kommunens rektorsområden.

I fall då inspektörerna bedömt att skolförfattningarnas krav inte är uppfyllda kan Skolverket besluta att påtala brister och ställa krav på redovisning av åtgärder. Sådana krav på åtgärder ställs alltid till huvudmannen, även om de gäller en viss skolas verksamhet. Det är huvudmannen som utifrån sitt ansvar att styra och leda verksamheten skall svara för att åtgärder vidtas så att författningarnas krav uppfylls.

I utbildningsinspektionens rapporter redovisas också bedömningar av kvaliteten av verksamheten. Utbildningsresultaten beskrivs och förklaras i relation till verksamheternas förutsättningar. Här lyfts starka och svaga sidor i verksamheterna fram. Hinder och svårigheter, möjligheter och behov av förbättringar belyses. Skolverket kommer dock inte att ge kon-

kreta förslag till hur skolorna eller skolhuvudmännen skall ta itu med eventuella förbättringsåtgärder. Enligt ansvarsfördelningen mellan stat och kommun är det huvudmannen och de verksamma som närmare beslutar vilka medel och metoder som behövs för att utveckla verksamheten.

Vid ett återbesök i kommunen redogör representanter för inspektörsgruppen för slutsatser och bedömningar i rapporten och vilka eventuella krav på åtgärder som Skolverket riktar till huvudmannen. Vid tydliga kvalitetsbrister eller lagöverträdelser avser Skolverket inom en kortare tid efter inspektionen att följa upp att den ansvariga huvudmannen och rektorn gör nödvändiga förändringar. Skolverket planerar också att mer generellt följa upp vilka effekter som följer av utbildningsinspektionen inom en tidsram om högst två år efter genomförd inspektion.

För att elever, föräldrar, allmänhet och ansvariga för andra kommuner och skolor skall få tillgång till inspektionsresultaten planerar Skolverket att publicera lokala rapporter i Skolverkets Internetbaserade Resultat- och KvalitetsInformationssystem – SIRIS. Nationella rapporter från inspektionen kommer att publiceras tillsammans med Skolverkets övriga publikationer på Skolverkets hemsida.

4.7 Metod- och kompetensutveckling samt förankring

Skolverkets tidigare erfarenheter av utvärderingsstudier, uppföljningsverksamhet, tillsyn och kvalitetsgranskning ligger till grund för vilka metoder som används i utbildningsinspektionen. Under hösten 2003 arbetar inspektionen med dokumentstudier, strukturerade intervjuer och samtal samt besök och observationer i skolor och klassrum.

4.7.1 Metodutveckling och förankring

Skolverket kommer kontinuerligt att utveckla inspektionsmodellen. I den inledande fas som Skolverket nu befinner sig i har, som beskrivits i avsnitt 4.5, en första modell tillämpats. I den fortsatta utvecklingen av inspektionsmodellen kommer Skolverket att söka former för en bred förankring utanför Skolverket av modellens huvudfokus och inspektionens tyngdpunkter. Detta kan t.ex. komma att genomföras i kontakt med intresseorganisationer som elevorganisationer, lärarorganisationer, Svenska Kommunförbundet, andra näraliggande organisationer och myndigheter.

Den kanske viktigaste delen i personalens kompetensutveckling utgörs av det egna inspektionsarbetet och reflektioner runt erfarenheterna av det. En ingående uppföljning planeras därför av genomförda inspektioner hösten 2003. I denna självvärdering ingår dokumentation och diskussion om de olika faserna i inspektionsarbetet.

Hur enkätinstrumentet kan användas i inspektionen är en del av det fortsatta utvecklingsarbetet. I den nationella kvalitetsgranskningen finns tidigare erfarenheter av att arbeta med enkätstudier i granskningen. Enkäter, speciellt utformade för ändamålet, används nu i granskningen av konfes-

sionella skolor. Erfarenheterna härifrån kommer att vara värdefulla för den regelbundna inspektionen. Erfarenheter kommer även att hämtas från andra verksamheter inom Skolverket, t.ex. projektet NU 2003 - den nationella utvärderingen av grundskolan.

Inom den systematiska tillsynen har utvecklats en metod för risk- och väsentlighetsanalys. Möjligheterna att nyttiggöra dessa kunskaper i utbildningsinspektionen kommer att prövas. Andra kompetenshöjande insatser som planeras är ökade kunskaper i observationsmetodik och intervju teknik samt mediautbildning. I metodutvecklingsarbetet under den närmaste tiden ligger också att ge återbesöken samt uppföljningen på kort och lång sikt en mera konkret utformning.

Ett särskilt IT-projekt har startats för att utveckla verktyg och informationsstöd inom Skolverkets utbildningsinspektion.

Skolverket deltar i ett europeiskt erfarenhetsutbyte mellan inspektionsorganisationer i olika länder. Detta samarbete bedöms komma att utgöra ett viktigt kontaktnät för fortsatt metodutveckling av den svenska inspektionsmodellen.

4.7.2 Metodutveckling utifrån kommuners skilda behov

Stora skillnader finns i förutsättningarna för de kommuner som skall inspekteras. Kommunerna varierar i storlek, från små kommuner med under 10 000 invånare till större städer med runt 100 000 invånare och storstäder med mellan 250 000 till närmare 800 000 invånare. De minsta kommunerna har tre till fyra skolor, medan Stockholm har över 260 grund- och gymnasieskolor. Kommunerna har olika organisationsstruktur, t.ex. har några av de större och medelstora kommunerna kommunalnämnder. Kommunerna har olika bredd och djup i sitt eget kvalitets-säkringsarbete. En del kommuner har en egen inspektionsverksamhet. Andra kommuner har en på andra sätt väl uppbyggd utvecklings- och utvärderingsverksamhet. Många kommuner har dock begränsade resurser tillgängliga för egen kvalitetssäkring.

Dessa skilda förhållanden behöver Skolverket anpassa sig till i sin utbildningsinspektion. Principiella ställningstaganden behöver göras till hur inspektionen på bästa sätt skall kunna dra nytta av kommunernas utvecklingsarbete med självvärderingar, t.ex. har Stockholm en inspektionsverksamhet som till stor del tar fasta på samma kvalitetsbedömningar som Skolverkets utbildningsinspektion kommer att göra. Varje kommun skall få en inspektion som passar dess organisation och som svarar mot de behov som Skolverket ser som nödvändiga. Behov kommer sannolikt att finnas att förändra inspektionsmodellen redan i ett tidigt skede, eftersom inspektionen hösten 2003 omfattar huvudsakligen små kommuner med färre än 20 000 invånare.

4.7.3 Metodutveckling utifrån förändringar i den nationella styrningen

Enligt budgetpropositionen för 2004 anser regeringen att det strukturerade kvalitetsarbetet på skol- och kommunnivå behöver stärkas. Kvalitets-

redovisningarna skall vara det centrala dokumentet för att utvärdera och rapportera skolans resultat. Kvalitetsredovisningarna skall på ett lättillgängligt och mer jämförbart sätt visa hur skolan lyckas utveckla undervisningens kvalitet och nå de nationella målen och vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med eventuella brister.

Skolverket har därför, som tidigare nämnts, fått ett uppdrag avseende resultatinformation. Ett av deluppdragen är att *”Skolverket skall föreslå en struktur för redovisning av kvalitetsindikatorer för verksamheter och kommuners kvalitetsredovisning samt föreslå sådana kvalitetsindikatorer. En rapport skall lämnas till regeringen senast den 1 februari 2004.”*

Regeringen har även aviserat att man kommer att ge Skolverket i uppdrag att utveckla föreskrifter om kvalitetsredovisning.

Resultatet av arbetet med detta uppdrag kommer på sikt att ha betydelse för hur metoder, modeller och arbetssätt kan utformas efter det att beslutade kvalitetsindikatorer börjat användas i kvalitetsredovisningar från huvudmän och skolor. Genom dessa förändringar kommer ett ökat inslag av självvärdering i kommuner och skolor att ingå i kvalitetsredovisningen och ge möjligheter att lägga upp inspektionen på ett annorlunda sätt. Här kan erfarenheter från andra inspektionsverksamheter, t.ex. Högskoleverkets modell med självvärdering före inspektionen, utgöra en utgångspunkt i den fortsatta diskussionen.

5. Regelbunden inspektion av kommuner och skolor

5.1 Kommuner som inspekteras hösten 2003

Under hösten 2003 inspekteras 21 kommuner, i vilka det sammanlagt finns ca. 220 kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor.

Skolverket har valt ut dessa kommuner för att de inte tidigare varit föremål för kvalitetsgranskning eller systematisk tillsyn. Skolverket har också, i syfte att utveckla sina inspektionsmetoder, valt att inledningsvis inspektera mindre kommuner, från 3 000 till 25 000 invånare. En större kommun med 60 000 invånare ingår därtill i urvalet.

Inspektionsarbetet pågår nu i alla de aktuella kommunerna. Huvudparten av besöken hos huvudmän och skolor har avslutats. För närvarande pågår analyser och bedömningar av det samlade materialet från kommuner och skolor. Skolhuvudmännen kommer att beredas möjlighet att ta del av, kommentera och vid behov rätta upp det utredningsunderlag som kommer att ligga till grund för Skolverkets bedömningar. Skolverkets inspektörer har generellt sett blivit mycket väl mottagna i de kommuner som ingår i höstens inspektionsbeting.

5.2 Principer för fördelning av kommuner år 2004 - 2009

Till grund för Skolverkets fördelning av kommuner fr.o.m. 2004 och framåt ligger den i regleringsbrevet angivna nivån att varje kommun och alla skolor på sikt skall inspekteras vart sjätte år.

Enligt det nationella uppföljningssystemet fanns år 2002 ca. 5 800 skolor i landet. Skolverket eftersträvar en någorlunda jämn fördelning av skolor under en sexårscykel, vilket innebär att knappt 1 000 skolor skall inspekteras varje år. Skolverket har ambitionen att nå upp till denna nivå redan under 2005. Resultatet blir då att samtliga skolor i landet blir inspekterade senast 2009.

Under 2004 planerar Skolverket att inspektera ca. 700 skolor. Denna successiva uppbyggnad ger myndigheten bättre möjligheter att ta tillvara erfarenheter från inspektionen 2003 i syfte att utveckla och kvalitetssäkra inspektionsmodellen.

Resultaten av inspektionerna ska kunna utgöra underlag till förbättringar på såväl lokal som nationell nivå. För att få en bred bild av läget i landet eftersträvar Skolverket ett allsidigt urval av kommuner under varje inspektionsperiod. Ett allsidigt urval ökar även möjligheterna för de inspekterade kommunerna att hitta kommuner att jämföra sig med. Inspektionen av landets storstadskommuner kommer att ta en stor del av Skolverkets resurser i anspråk, vilket leder till att antalet inspekterade kommuner per år kommer att variera högst väsentligt. Ett särskilt arbete har igångsatts för att planera inför inspektion i landets storstäder.

Följande principer kommer att ligga till grund för fördelningen av kommuner:

- För att åstadkomma en jämn arbetsbelastning bör en jämn fördelning av antalet skolor över åren eftersträvas.
- Kommunerna bör få en geografisk spridning, så att varje del av landet varje år kan ta del av rapporter som kan vara intressanta för jämförelser i den egna kommunen. Avdelningen för utbildningsinspektion har fem regionala enheter som ansvarar för varsina geografiska områden. Härav följer att inspekterade kommuner varje år får en naturligt jämn geografisk spridning över landet.
- Urvalet bör varje år omfatta både små, medelstora och stora kommuner. Även denna urvalsgrund ökar möjligheterna till jämförelser för de kommuner och skolor som inte varit med i inspektionen det aktuella inspektionsåret.
- Storstäderna fördelas över flera år. Denna urvalsgrund motiveras av arbetsmässiga och metodmässiga skäl. Inspektion av storstäderna kommer att kräva omfattande arbetsinsatser och det är av praktiska skäl inte lämpligt att inspektera alla storstäderna samtidigt. Storstäderna har många gemensamma problembilder. Det är därför också ur metodmässig synpunkt värdefullt att kunna nyttiggöra erfarenheter från arbetet i en storstad i arbetet med nästkommande storstad.

- Hänsyn tas till när i tiden tidigare tillsyner/kvalitetsgranskningar ägt rum. Ju längre tid som förflutit sedan tidigare tillsyn eller kvalitetsgranskning desto högre prioritet för inspektion.
- Skolverket måste i sin inspektionsverksamhet kunna reagera på aktuella händelser, t.ex. problem i en kommuns skolväsende, och ha möjlighet att på relativt kort sikt placera in en sådan kommun i planen för inspektionen nästkommande halvår eller år.

Det fortsatta arbetet med utveckling av inspektionsmodellen får utvisa om förändringar behöver göras i principerna för hur kommuner skall väljas ut för inspektion.

Den inspektionsprocess som nu startats kommer att innehålla många utvecklingsmoment. Arbetsmetoderna kommer att utvecklas kontinuerligt. Erfarenheter från en inspektionsomgång kan motivera urvalet av kommuner nästkommande inspektionsperiod. En i förväg beslutad fast fördelning av alla kommuner över sex år är inte lämplig. Möjligheter till omprioriteringar måste alltid finnas.

Information till de kommuner som blir aktuella för inspektion kommer att ske i god tid före inspektionen. För de kommuner som kommer att inspekteras under våren 2004 planeras information i början av november 2003.

6. Utbildningsinspektionen i Skolverket

6.1 Skolverkets organisation och arbetsuppgifter

Skolverkets uppgifter har sedan omorganisationen den 1 mars 2003 redodlats till uppföljning och utvärdering, utbildningsinspektion genom granskning och tillsyn samt arbete med nationella styrdokument, finansiella styrmedel samt tillståndsprövning för fristående skolor. I budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1. Utgiftsområde 16) framhåller regeringen att tillsynsuppgiften och uppbyggnaden av utbildningsinspektionen särskilt måste prioriteras, så att kommuner och skolor kommer att granskas regelbundet. Skolverkets förändrade roll innebär att verket skall bli en starkare och mer synlig statlig aktör, som granskar verksamheter inom sitt ansvarsområde och hävdar kraven på kvalitet och likvärdighet.

För att lösa uppgifterna är verket organiserat i tre verksamhetsdrivande avdelningar, en avdelning som arbetar med interna stöds- och utvecklingsuppgifter samt tre verksamhetsanknutna stabs- och stödfunktioner. En funktion för internrevision inrättades i samband med omorganisationen, varvid Skolverket också fick en styrelse.

Avdelningen för utbildningsinspektion skall granska utbildningens kvalitet och resultat i kommuner och skolor samt utöva tillsyn över verksamheten.

Utredningsavdelningen ansvarar för nationell uppföljning, det nationella provsystemet och resultatbedömningar samt nationell utvärdering. Skol-

verket är statistikansvarig myndighet för statistik om barnomsorg, skola och vuxenutbildning.

Avdelningen för mål och föreskrifter ansvarar för att hantera finansiella styrmedel, utveckla och implementera nationella styrdokument samt handlägga ansökningar och information om fristående skolor.

Avdelningen för internt stöd och organisationsutveckling skall genom sina olika stödfunktioner underlätta arbetet i verksamheterna, inklusive styrning, ledning och uppföljning.

Skolverkets *informationsenhet* skall stödja myndighetens övergripande mål och göra myndighetens arbete synligt och öppet och därmed ge förutsättningar för reflektion och debatt.

Verksjuristfunktionen skall verka för att Skolverkets juridiska bedömningar är samordnade samt likvärdiga och av hög kvalitet.

Skolverket har en *stab* som svarar för att verket har en effektiv planeringsprocess, för samordning mellan olika verksamhetsdelar, för övergripande analyser samt för stöd till generaldirektören i övergripande strategiska frågor.

6.2 Samverkan kring utbildningsinspektionen

Skolverkets uppdrag med utbildningsinspektion kommer att bli en angelägenhet för hela verket. Samarbete måste ske mellan avdelningar och enheter inom verket. Det finns starka beröringspunkter mellan utbildningsinspektionens arbete och övriga funktioner inom Skolverket. Utvecklingen av kursplaner skall bl.a. baseras på kunskap och erfarenheter från Skolverkets utbildningsinspektion, uppföljning och utvärdering. Ett viktigt underlag för planering och genomförande av utbildningsinspektionen är de uppgifter om både verksamheternas förutsättningar, genomförande och resultat som redovisas i uppföljningssystemet.

På Skolverkets samtliga avdelningar finns kompetens som kommer att efterfrågas inom ramen för utbildningsinspektionen. Det kan t.ex. röra sig om expertkunskap vad gäller måldokumentet, olika verksamhetsformer/skolformer eller olika sakområden t.ex. elever i behov av särskilt stöd.

En väl fungerande utbildningsinspektion förutsätter också ett omfattande metodutvecklingsarbete, vilket bl.a. inkluderar att förbättra verktygen vad gäller att bearbeta och analysera statistik samt att samla in, bearbeta, analysera och sprida information. Här finns behov av uppföljnings- och utvärderingskompetens för att t.ex. genomföra olika tematiska analyser och rapporter på nationell nivå.

Inspektionsuppdraget innebär också att stora krav ställs på planering och samordning av hela verkets olika ansvarsområden, på informationsinsatser om utbildningsinspektionen samt sist men inte minst stöd till utbildningsinspektionen i juridiska frågor.

6.3 Avdelningen för utbildningsinspektion

Skolverkets avdelning för utbildningsinspektion har sex enheter. De fem enheterna i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm och Umeå ansvarar för avdelningens uppdrag inom respektive regionområde. En kanslienhet ansvarar för planering och samordning av verksamheten.

Avdelningens huvuduppgifter är följande:

- Regelbunden inspektion av huvudmän och skolor, inklusive inspektion (tillsyn) av fristående skolor
- Inspektion (tillsyn) med anledning av anmälningar, t.ex. anmälningar från föräldrar och andra enskilda
- Allmänna myndighetsuppgifter, som t.ex. information om skolväsendet till främst kommuner, skolor, elever, föräldrar och allmänhet
- Analyser, sammanställningar, nationella rapporter och effektuppföljningar av det egna arbetet

För att sprida resultat kommer en viktig uppgift att vara att publicera rapporter från lokal och nationell nivå (se även avsnitt 4.6 "Rapporter, återbesök och offentliggörande av resultaten").

Inom avdelningen kommer dessutom stödinsatser att behövas för att utveckla och effektivisera arbetet. Exempel på sådana är

- Metodutvecklingsarbete, främst inom utbildningsinspektionen, men även inom övriga arbetsområden. För att utveckla arbetsätt och kvalitet kommer avdelningen att samarbeta med andra utbildnings- och inspektionsorganisationer nationellt och internationellt samt med intresseorganisationer i skolvärlden (se även avsnitt 4.7 "Metod- och kompetensutveckling samt förankring").
- Kompetensutveckling av avdelningens personal
- Uppföljning av inspektionsarbetet, utveckling av nya verktyg och IT-hjälpmedel

Sedan maj 2003 pågår en riktad granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning. Resultatet av granskningen av nio skolor har presenterats i september. Under hösten kommer Skolverket att dels se över metoder för tillsyn och tillståndsprövning av fristående skolor, dels genomföra granskning på ytterligare ett trettiotal fristående skolor med konfessionell inriktning eller motsvarande.

Handläggning av enskilda ärenden är en stor, viktig och resurskrävande uppgift för Skolverket. Skolverket arbetar med att effektivisera och kvalitetssäkra handläggningen av de enskilda ärendena. En utgångspunkt därvid är att Skolverket normalt inte skall utreda klagomål innan dessa ärenden hanterats av den berörda skolhuvudmannen. Ett utredningsarbete pågår också för att möjliggöra effektivisering i den informationstjänst

som Skolverket har gentemot kommuner, skolor, elever, föräldrar och allmänhet.

Skolverkets uppdrag att utveckla och genomföra utbildningsinspektion har under året medfört ett omfattande planerings- och metodutvecklingsarbete. Utbildningsinspektionen kommer fortsatt att kräva betydande metodutvecklings- och kompetensutvecklingsinsatser.

Erfarenheterna av inspektionsarbetet behöver följas upp på olika sätt. Många resor och omfattande vistelse på annan ort än hemorten skapar speciella arbetsförhållanden för inspektörerna. En särskild studie kommer att göras beträffande inspektörernas arbetsmiljö och arbetssituation.

Skolverket kommer att rapportera till regeringen om de erfarenheter och kunskaper som erhållits i inspektionen. De lokala inspektionsrapporterna kommer att ligga till grund för analyser och sammanställningar av verksamheten i förskola, skola, skolbarnsomsorg och vuxenutbildning. Vidare kommer Skolverket att redovisa kommunernas och skolornas kvalitetsarbete, samt vilka åtgärder de granskade kommunerna och skolorna vidtagit med anledning av verkets synpunkter. Andra viktiga trender och resultat från inspektionen kommer också att rapporteras, liksom utvecklingsbehov på nationell nivå. Skolverket kan genom utbildningsinspektionen komma att få fram delvis ny kunskap, som kan ligga till grund för skolutveckling på en mer generell nivå.

Skolverket kommer att överväga hur effekterna av den regelbundna inspektionen skall kunna identifieras. Detta kan avse såväl den inspekterade huvudmannen/skolan som inspektionen i ett nationellt perspektiv.

6.4 Prioriteringsfrågor och behov av omdisponeringar

I budgetpropositionen för 2004 skriver regeringen att Skolverkets förändrade roll innebär att verket skall bli en starkare och mer synlig statlig aktör, som granskar verksamheten och hävdar kraven på kvalitet och likvärdighet. Vidare skriver regeringen att målet är att inspektionen skall fördubblas jämfört med tidigare situation. Under Skolverkets anslag skriver regeringen att verket bör överväga vilka omprioriteringar inom övriga verksamhetsområden som kan behövas för att nå målet om en kraftig förstärkning av utbildningsinspektionen. Skolverket har tidigare i denna redovisning redogjort för behovet av omfördelning av resurser för att nå målet med en fördubblad inspektion, vilket innebär att utbildningsinspektionen på sikt kommer att utgöra ca. en tredjedel av myndighetsanslaget mot i dag en fjärdedel. Detta innebär att ca. 10 procent av myndighetsanslaget under åren 2004 och 2005 kommer att omfördelas från andra verksamheter inom Skolverket. (Jämför avsnitt 3.1 ”Inspektionen skall på sikt fördubblas mot tidigare situation”.)

Skolverket har, som ett arv från organisationen före den 1 mars 2003, för stora lokaler på Alströmergatan, vilket innebär att lokalkostnaderna under en överskådlig tid är för höga. Vidare har Skolverket regionala enheter på fyra orter utöver Stockholm, vilket medför ökade kostnader för intern

samordning. En utveckling pågår att i högre grad än i dag utnyttja elektroniska mötesplatser, men faktum kvarstår att möten inom avdelningen för utbildningsinspektion kräver resurser.

Inom Skolverkets övriga verksamheter kommer myndigheten att för varje område noggrant bedöma vilka besparings- och rationaliseringsåtgärder som är möjliga. Verksamhet som kommer att prioriteras inom andra funktioner än utbildningsinspektionen är de som är direkta regeringsuppdrag i regleringsbrev eller i särskilda regeringsbeslut.

Skolverket har påbörjat arbetet med att förbereda ett regeringsuppdrag som verket bedöms erhålla med anledning av kommande proposition på grundval av Gymnasiekommitténs betänkande *"Åtta vägar till kunskap"* (SOU 2002:120). Skolverket räknar med att ett sådant regeringsuppdrag åtföljs av extra och tidsbegränsade resurser för kursplanutveckling m.m. En gymnasiereform som i huvudsak följer betänkandet innebär att Skolverket står för beslut om inriktningar, förslag till studievägar och fördjupningsblock med flera strukturfrågor. Skolverket skall dessutom ta fram och förankra såväl sektorsmål som sektorsgemensamma kurser. Först därefter följer framtagande av nya kursplaner och revidering av befintliga. En väl genomförd gymnasiereform förutsätter att tid och resurser avsätts till en kontinuerlig förankring med branschorganisationer, högskolor och de professionella i skolan. Detta måste, för att den föreslagna mycket knappa tidsplanen skall kunna hållas, ske redan tidigt under 2004. Betydande resurser behöver därför avsättas på Skolverket redan innan ett regeringsuppdrag med åtföljande extra tidsbegränsade resurser beräknas vara klart.

I budgetpropositionen för 2004 föreslås att Skolverket kommer att få ett uppdrag om samlad utbildningsinformation. Med uppdraget förannonseras särskilda medel om 10 mnkr under en treårsperiod.

Skolverket har bedömt att den planerade utbildningsinspektionen under 2004, efter omfördelning av resurser från andra verksamhetsgrenar, kan genomföras inom ramen för de resurser som Skolverket tilldelats för verksamhetsåret.

7. Reviderad plan 1 november 2004

Den plan som nu upprättas redovisar planerna för 2004 och riktlinjer för 2005 och därefter. En bedömning är att en reviderad plan kommer att behöva upprättas om ett år. Denna plan skall bygga på de erfarenheter som verksamheten under 2003 och 2004 ger och ligga till grund för en mera detaljerad planering 2005 och riktlinjer för 2006 - 2009.

Bilaga 1. Utgångspunkter i Skolverkets utredningsarbete

Uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende Statens skolverk

I regleringsbrev för 2003 har Skolverket fått i uppdrag bl.a. att utarbeta en plan för utbildningsinspektionen enligt följande formulering:

”En plan över hur utbildningsinspektionen skall genomföras för att på sikt fördubblas mot tidigare situation så att inspektionen kan omfatta varje kommun och alla skolor vart sjätte år. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003.”

För verksamhetsgrenen utbildningsinspektion anges i regleringsbrevet följande mål under respektive verksamhetsområde:

Verksamhetsområde Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg
”Varje kommun skall omfattas av inspektion vart sjätte år.”

Verksamhetsområde Barn- och ungdomsutbildning
”Varje kommun och alla skolor skall omfattas av inspektion vart sjätte år.”

Verksamhetsområde Vuxenutbildning
”Varje kommun och dess vuxenutbildning skall omfattas av inspektion vart sjätte år.”

För samtliga verksamhetsområden, under verksamhetsgrenen utbildningsinspektion återfinns även följande krav på återrapportering:
”Inom ramen för Skolverkets sektorsansvar inom handikappolitiken skall Skolverket redovisa erfarenheter och slutsatser kring villkoren för funktionshindrades deltagande/utbildning.”

Regeringens utvecklingsplan våren 2002

Temat för regeringens senaste utvecklingsplan för skolområdet² är kvalitet. I planen anges att all verksamhetsutveckling skall stödjas av ett systematiskt kvalitetsarbete. Det är kommuner och skolhuvudmän som tillsammans med rektorer, lärare och övrig personal har huvudansvaret för utformningen av arbetet så att de nationella målen för utbildningen kan nås. Förstärkta statliga insatser skall stödja och påskynda det lokala utvecklingsarbetet.

En huvuduppgift för Skolverket bör vara att genom utbildningsinspektion granska utbildningens kvalitet och resultat i kommuner och skolor samt utöva tillsyn över verksamheten. Skolverket bör, enligt utvecklingsplanen, även i framtiden kunna genomföra tematiska granskningar inom prioriterade områden, som ett led i inspektionsverksamheten. Inspektionsuppdraget skall baseras dels på instruktioner av regeringen i regleringsbrev, dels på prioriteringar som Skolverkets styrelse gör.

² Regeringens skrivelse 2001/02:188 ”Utbildning för kunskap och jämlikhet – regeringens utvecklingsplan för kvalitetsarbetet i förskola, skola och vuxenutbildning”

Enligt utvecklingsplanen skall slutsatser och beslut från varje inspektion återföras till den kommun, enskilda huvudman samt de skolor och övriga verksamheter som granskats. Skolverkets slutsatser skall göras offentliga. Elever, studerande och föräldrar skall kunna ta del av Skolverkets omdömen. Kommuner, enskilda huvudmän och skolor skall ges möjligheter att åtgärda eventuella brister. Förnyad inspektion skall följa för att undersöka om vidtagna åtgärder fått avsedd effekt. Den systematiska kvalitetsutvecklingen bör främjas genom en dialog mellan Skolverkets utbildningsinspektörer och kommunen respektive skolan.

Vidare sägs i utvecklingsplanen att Skolverket kontinuerligt i återkommande rapporter till regeringen skall analysera och bedöma tillståndet i förskola, skola, skolbarnsomsorg och vuxenutbildning på såväl nationell som lokal nivå. Skolverket bör även redovisa kommunernas och skolornas kvalitetsarbete, samt vilka åtgärder de granskade kommunerna och skolorna vidtagit med anledning av verkets synpunkter.

Utredningen ”Myndigheter på skolområdet”

I direktiv till utredningen ”Myndigheter på skolområdet (dir. 2002:76), anger regeringen att utbildningsinspektionen bör omfatta såväl verksamheternas förutsättningar och resultat som kvalitetsarbete. Det är regeringens ambition att verksamheten med utbildningsinspektion i form av granskning och tillsyn skall fördubblas i omfattning jämfört med dagens nivå, så att varje skolhuvudman och i princip alla skolor kan inspekteras regelbundet.

Enligt betänkandet Myndigheter på skolområdet (U 2002:07) innebär en samordning av tillsyn och kvalitetsgranskning att en verksamhet granskas och bedöms ur båda perspektiven men med ett gemensamt utredningsförfarande, vilket innebär ett effektivt resursutnyttjande.

I utredningen betonas att återrapporteringen och dialogen med de lokalt verksamma och ansvariga är ett viktigt inslag i inspektionsverksamheten. Kommuner, huvudmän och skolor skall ges möjligheter att åtgärda eventuella brister. När bristerna är stora skall förnyad inspektion följa upp om åtgärderna fått avsedd effekt. Förnyad inspektion bör då kunna ske senast inom två år.

Regeringens kvalitetsprogram

Under våren 2003 presenterades regeringens kvalitetsprogram för skolan – *Alla skolor ska vara bra skolor*. Kvalitetsprogrammet innehåller en rad insatser för förstärkt kvalitetsarbete på alla nivåer, från uppföljning av varje elevs utveckling, av varje skola och varje kommun ända upp till den statliga nivån. I programmet sägs att varje elev, varje skola och varje kommuns resultat skall följas upp kontinuerligt och att det behövs en god samlad bild av hur målen nås och vilka insatser som krävs för att undanröja eventuella hinder för detta. Kvalitetsprogrammet omfattar insatser för stöd till enskilda elever, ökad individanpassning, tydligare och tidigare information till elever, förbättrat samspel mellan hem och skola samt insatser för att stärka skolans och kommuners kvalitetsredovisningar.

Budgetpropositionen för 2004

I budgetpropositionen (prop. 2003/04:1 Utgiftsområde 16) anges att tyngdpunkten i det nya Skolverket skall ligga på utbildningsinspektionen så att kommuner och skolor kommer att granskas regelbundet. Målet är att inspektionen skall fördubblas jämfört med tidigare situation så att den omfattar varje kommun och alla skolor vart sjätte år.

Regeringen menar att tillsynsuppgiften och uppbyggnaden av utbildningsinspektionen särskilt måste prioriteras under de kommande åren. För att förstärka myndighetens inspektions- och tillsynsverksamhet tillförs myndigheten 5 mnkr i budgetpropositionen för 2004. I propositionen sägs vidare att Skolverket bör *”överväga vilka omprioriteringar inom övriga verksamhetsområden som kan behövas för att nå målen om en kraftig förstärkning av utbildningsinspektionen”*.

Övriga uppdrag med anknytning till inspektionsuppdraget i regleringsbrevet 2003

Utöver uppdraget om utbildningsinspektion i regleringsbrevet för 2003 har Skolverket fått ytterligare uppdrag med nära anknytning till inspektionsuppdraget.

Regeringen har, genom regeringsbeslut 2003-06-12, U2003/2369/S, gett uppdrag till Statens skolverk angående prövning och inspektion av fristående skolor och därvid bl.a. uppdragit åt Skolverket att *”inom ramen för sin utveckling av den nya utbildningsinspektionen skapa nya och skarpa rutiner och metoder för inspektion av fristående skolor, liksom för verkets tillsyn under fristående skolors andra verksamhetsår. Skolverket bör i detta sammanhang särskilt uppmärksamma hur det kan säkras att läroplanernas värdegrund och allmänna mål följs i verksamheten. Uppdraget skall redovisas i anslutning till den plan för utbildningsinspektionen som enligt regleringsbrevet för 2003 skall redovisas senast den 1 november 2003.”* Utredningsarbetet med anledning av de båda uppdragen som skall redovisas till regeringen den 1 november 2003 har drivits parallellt och i samråd. Skolverket lämnar separata rapporter för de två uppdragen.

Genom regeringsbeslut den 15 maj 2003 har Skolverket även fått uppdrag avseende resultatinformation. Ett av deluppdragen är att *”Skolverket skall föreslå en struktur för redovisning av kvalitetsindikatorer för verksamheter och kommuners kvalitetsredovisning samt föreslå sådana kvalitetsindikatorer. En rapport skall lämnas till regeringen senast den 1 februari 2004.”*

Resultatet av arbetet med uppdraget om kvalitetsindikatorer kommer att få stor betydelse för hur arbetet med utbildningsinspektionen kan vidareutvecklas. Målet är ett systematiskt kvalitetsarbete med en mer öppen och enhetlig kvalitetsredovisning som skall omfatta alla skolor och alla kommuner från höstterminen 2004.

I tidigare nämnda uppdrag till Statens skolverk angående prövning och inspektion av fristående skolor ingår ytterligare deluppdrag som skall redovisas den 1 december 2003 respektive den 15 januari 2004. Ett av dessa deluppdrag avser skärpta rutiner vid prövning av ansökningar om

godkännande och rätt till bidrag för fristående skolor. Ett annat deluppdrag avser särskild inspektion av fristående skolor med konfessionell inriktning.

Samlade statliga insatser

I utvecklingsplanen våren 2002 har regeringen bedömt att förstärkta statliga insatser är av strategisk betydelse för att stödja och påskynda det lokala utvecklingsarbetet. Flera av dessa förstärkta insatser finns beskrivna i delavsnitten ovan. Ett genomgående tema i alla förstärkningsinsatser är att ett systematiskt kvalitetsarbete skall stödjas. Kommuner och skolhuvudmän har huvudansvaret samtidigt som statliga insatser skall ge stöd i utvecklingsarbetet. Regeringens kvalitetsprogram – *Alla skolor skall vara bra skolor* – innehåller en rad insatser för förstärkt kvalitetsarbete. Utbildningsinspektionen – inklusive ökade insatser för inspektion av fristående skolor - är en central del i dessa förstärkningar. Även det kommande utredningsarbetet för att arbeta fram kvalitetsindikatorer för kommuners och skolors kvalitetsredovisningar är ett viktigt led i en strävan mot ett fördjupat kvalitetsarbete i kommuner och skolor.

Bilaga 2. Inspektionsmodellens huvudområden och delområden

Resultaten:

1. Barnens/elevernas/vuxenstuderandes normer och värden i relation till läroplanernas övergripande mål
 - 1.1 Grundläggande demokratiska värden
 - 1.2 Ansvarstagande och inflytande
 - 1.3 Etiska förhållningssätt
 - 1.4 Trygghet och lust att lära

2. Kunskaperna i relation till läroplanernas, programmålen och kursplanernas mål
 - 2.1 Utveckling och lärande relaterat till läroplanernas övergripande mål
 - 2.2 Kunskaper relaterade till mål att sträva mot och att uppnå i år 5, år 9 och i svenska för invandrare
 - 2.3 Kunskaper relaterade till programmål och kursplanemål för gymnasial utbildning
 - 2.4 Deltagande och genomströmning

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet för att nå läroplanernas mål och riktlinjer
 - 3.1 Miljön för lärandet
 - 3.2 Arbetet mot kränkande behandling
 - 3.3 Samverkan i skolmiljön

4. Den pedagogiska verksamheten och undervisningen för att nå målen att sträva mot och att uppnå
 - 4.1 Lokala mål och innehåll
 - 4.2 Organisering av den pedagogiska verksamheten/ undervisningen och tidsanvändningen
 - 4.3 Individanpassad och individuell studieplanering
 - 4.4 Arbetssätt och arbetsformer
 - 4.5 Vägledning och utvecklingssamtal
 - 4.6 Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning
 - 4.7 Samverkan och öppenhet

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
 - 5.1 Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation
 - 5.2 Rektors ansvar, befogenheter och funktion
 - 5.3 Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

5.4 Rättssäkerhetsfrågor

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg och utbildning
 - 6.1 Tillgång till verksamhet/utbildning
 - 6.2 Tillgång till särskilda utbildningsformer
 - 6.3 Information om pedagogiska verksamheter/utbildning

7. Resurserna, t.ex. personal, kompetensutveckling, resursfördelning, lokaler, läromedel och övrig pedagogisk material
 - 7.1 Personalresurser för samtliga omsorgs-/skolformer
 - 7.2 Personalens kompetens och kompetensutveckling
 - 7.3 Läromedel, pedagogiska material, utrustning och skolmältider
 - 7.4 Lokaler
 - 7.5 Resursfördelning